

„Já v tvé milosrdenství však doufám, moje srdce jásá nad tvou spásou. Budu zpívat Hospodinu, neboť se mě zastal.“ Žalm 13:6

„Mezi farizeji byl člověk jménem Nikodém, člen židovské rady. Ten přišel k Ježíšovi v noci a řekl mu: „Mistře, víme, že jsi učitel, který přišel od Boha. Neboť nikdo nemůže činit ta znamení, která činíš ty, není-li Bůh s ním.“

Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží.“ Nikodém mu řekl: „Jak se může člověk narodit, když je už starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit.“ Ježíš odpověděl: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího. Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch. Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se narodit znovu. Vítr vane, kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha.“

Nikodém se ho otázel: „Jak se to může stát?“ Ježíš mu řekl: „Ty jsi učitel Izraele, a tohle nevíš? Amen, amen, pravím tobě, že mluvíme o tom, co známe, a svědčíme o tom, co jsme viděli, ale vy naše svědectví nepřijímáte. Jestliže nevěříte, když jsem k vám mluvil o pozemských věcech, jak uvěříte, budu-li mluvit o nebeských? Nikdo nevstoupil na nebesa, leč ten, který sestoupil z nebes, Syn člověka. Jako Mojžíš vyvýšil hada na poušti, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný.“ (Janovo evangelium 3:1-15)

(Dopis Římanům 11:33-36)

Tohle nevíš? aneb Takhle to dál nejde!

Nikodémův rozhovor s Ježíšem se odehrál v noci. To je z mnoha ohledů pochopitelné. Už to téma, se kterým přišel, bylo třaskavé a oběma bylo jasné, co je ve hře. Takhle už to dál nejde! Něco se musí stát! Přece takhle nemůžeme fungovat dál! Člověk nemusí všechno znát a všemu rozumět, ale musí mít kolem sebe lidi, kterému to podstatné řeknou. A Nikodém měl natolik dobré poradce anebo měl sám od sebe vytríbený politický cit, že s Ježíšem nutně potřeboval co nejdříve probrat podstatné věci. Ležel mu na srdci stav společnosti.

Ježíš Nikodémovu obavu potvrdil. „*Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se narodit znovu!*“ zní podobně jako: „Tady musí nastat zásadní změna! A řekl jsem ti to... (Jako by to nebyla první debata na to téma.) Nic jiného, převratného a nového se od nás nedalo čekat. Byla to zase jen a jen člověčina. My přece potřebujeme někoho zcela nového. Někoho, koho nejde ovlivnit, podplatit a zneužít. Mezi těmi, kteří se narodili z těla, spásu ale nehledejte.“

Nespraví to ani nové volby, nová jmenování. Potřebujeme hlubší proměnu charakterů. Vlastně něco podobného, co se dá popsat novým narozením. Všimněte si: Ježíš a ani Nikodém nemluvili o výměně lidí! Nezazněly tu chlácholivé naděje na ty mladé... Zapomeňte, tohle není řešením! To nás vede ke zjištěnému očekávání. Nespraví to revoluce nebo pokojné předání moci, ani nová generace u moci. Ne! To, co je jen z člověka, to je a bude zase jen člověčina. Chvilku to bude vypadat slibně, pak si zase nabijeme ústa. Těžko najít kvalitativně jiné kádry. Selžou a proto od nich nemáme ani tak moc čekat. Vede to kde střízlivosti. Brzdí to emoce nesouhlasu i obdivu.

Ježíš to téma zbaví třaskavého osobního náboje (!) Nenadává na lídry Izraele, ale najednou mluví obecně ve středním rodě: „*Co se narodilo z ducha, je duch!*“ Teprve tam bude nějaká změna. S Nikodémem Ježíš mluvil o proměně starých kádrů. Nikodém¹ Ježíšovi přece řekl: „*Jak se může člověk narodit, když je už starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit.*“ Nikodém se nevymanil z materialismu. Jednak to nejde biologicky a pak tu není naděje v opakování či v dalších životech nějakého koloběhu. Nikodém posunul ta Ježíšova slova do roviny utopie. Jak často to všichni prožíváme, když si dovolíme říci, že to už tak dál nejde!

¹ A tady si musíme uvědomit, že jen tradice udělala z Nikodéma starce. Pro tuhle poznámku... Ale mohl to být relativně mladý člověk, který se cítil starý, použitý a navzdory svému věku třiceti či čtyřiceti let beznadějný boomer.

Ale Ježíš vrátil celou věc zde na zem a odpověděl: „*Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího.*“ Jasně tím dal naději všem, kteří šli vodou křtu u Jana Křtitele a začali žít ze síly Ducha svatého. Tohle je cesta: Vyznávat svoje pochybení, analyzovat a pojmenovávat bez milosti svoje postoje, odmítat je a začínat znovu a zase z milosti Boží, s prosbou o pomoc. Když se v Ježíšově době řekne, že má být něco z Ducha, pak to znamená, že se myslí na Tóru a proroky, ze kterých Ježíš sám čerpal a které vykládal nikoli jako bezduchý zákoník, ale jako strom života - jak dodnes říkají Židé svitku Tóry.

Nikodém se tak lehko nedal a zareagoval otázkou, u které si můžeme představit rozpaky a rozhozené ruce do stran: „*Jak se to může stát?*“ Jestli mu to připadlo tak komplikované, složité a nepoužitelné, to nevíme. Jisté je, že bránil i svůj současný stav. A tady je na místě milosrdné pochopení a chvilka ticha.

Ježíšova odpověď je pozoruhodná: „*Ty jsi učitel Izraele, a tohle nevíš?*“ A teď si představte, že byste tohle řekli ministři či jinému člověku ve státní správě. Bylo by chvilku napjaté ticho... Co si to Ježíš vůbec dovoluje?!

Já odpověď čtu nadějně. Čtu ji téměř jako pozvání: „No, a tady je to! Stojíš u toho!“ Přece platí starý dobrý zvyk, že se žáci u rabína doslova znovu narodí! Rabína, podobně jako dnes univerzitu, si volí žák a když rabín žáka přijme² a začne se mu věnovat, je to jako by jej *znovu narodil*. Tedy ta rabínská péče, učednictví ze strany žáka, to společenství při hledání, společné chození, zážitky, smutek a nadšení, stolování a diskuse nad Slovem Božím, hádanky či podobnosti. To vše je jako nové narození. A až dodnes to lidé potvrzují. Dokonce to cítí, že je to jako by se znovu narodili. I starý Petr ví, že platí: „*Znovu zrození jsouce ne z porušitelného semene, ale z neporušitelného, totiž skrze živé slovo Boží a zůstávající na věky.*“ (1. dopis Petrův 1:23)

Nikodémovi a nám všem dal Ježíš jemnou výtku. Ta patří i dnešním učitelům, politikům, řemeslníkům či úředníkům. A výtku je spojena s povzbuzením: Nikodéme, tohle máte dělat! A věřit tomu, že když se budete věnovat svým žákům, když je přijmete a dovolíte jim být blízko, tak je zásadně ovlivníte. Úplně se znovu narodí! A tak to dělejte! Tady působí Duch svatý! To nesmíte vzdát, na to nesmíte rezignovat! Neučte je lidskému zklamání, pochybnostem a nedůvěře! Předávejte naději, kterou jste z Božích zdrojů vzali. Když budete lidem blízko, když jim dáte poznat plnou cenu³ svého života, tak se doslova znovu narodí. To už ale nejste vy, není to vaše zásluha, je to Pán Bůh mocí Ducha svatého! Věřte tomu!

Ať tě strhává do svého středu vytrvalý proud lásky Boží,
Ať tě inspiruje vanutí Ducha svatého ve slově Božím,
Ať se i dnes hlásíš novorozeneckým křikem po Boží milosti,
Ať ti každý další den dává svůj pokoj široká Boží náruč.
Vždyť z Něho a skrze Něho a pro Něho je všechno! Jemu buď sláva na věky. Amen.

² O tom je druhá půlka 1. kapitoly Janova evangelia. Jak si Ježíš přijal za své učedníky z těch, kteří si Ježíše vybrali. Ovšem, dali na radu Jana Křtitele, aby za Ježíšem šli.

³ Ježíš celou tu řeč končí odkazem na cenu svého života: „Amen, amen, pravím tobě, že mluvíme, co víme, a svědčíme o tom, co jsme viděli, a vy naše svědectví nepřijímáte. Když jsem vám pověděl věci pozemské, a nevěříte, jak uvěříte, povím-li vám věci nebeské? Nikdo nevystoupil do nebe kromě toho, který sestoupil z nebe, Syna člověka, [který je v nebi]. (viz 1:51 či Eliáš 2. Král 2:11) A jako Mojžíš vyvýšil hada v pustině, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný.“ (3:11-15) Jako by tím říkal, že má právo a povinnost mluvit o nebeských protože i v těch pozemských se vyzná... Jenže my ani ty pozemské nebereme. To je taky rabínské umění. Všimněte si, jak jsou rabíni přizemní, obyčejní, lidští... Ježíš je navíc ke svému rabínskému řemeslu ještě doma v nebi! A dal za své učení i svůj život.